

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савјет

Рјешење

**по Захтјеву привредног субјекта Telemach д.о.о. Цемала Биједића 216, 71000 Сарајево
против привредног субјеката Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд,
Република Србија и Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10,
11000 Београд, Република Србија**

**Сарајево,
новембар, 2024. године**

Број: УП-02-26-3-037-162/20**Сарајево, 07.11.2024. године**

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1), а у вези са чланом 4. став (1) и члана 10. став (2) Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. Закона о управном поступку („Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта *Telemach ВН* д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина, број: УП-02-26-3-037-1/20 од 07.12.2020. године, заступан по пуномоћнику, адвокату Невени Томић Лучић, Ивана Фране Јукића 9, 78000 Бања Лука против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија и Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија због спречавања, ограничавања и нарушавања тржишне конкуренције у смислу члана 4. став (1) тач. б) и д) и злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији, на 16. (шеснаестој) сједници одржаној дана 07.11.2024. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

1. Одбија се Захтјев привредног субјекта *Telemach ВН* д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина поднесен против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја, из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији, на тржишту дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем КДС, ДТХ и ИПТВ платформе на тржишту Босне и Херцеговине, као неоснован.
2. Одбија се Захтјев привредног субјекта *Telemach ВН* д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина поднесен против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији, на тржишту дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем ОТТ платформе, као неоснован.
3. Одбија се Захтјев привредног субјекта *Telemach ВН* д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина поднесен против привредног субјекта Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија ради утврђивања злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији, на тржишту дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем ОТТ платформе, као неоснован.
4. Одбија се Захтјев привредног субјекта *Telemach ВН* д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина поднесен против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија и Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија ради утврђивања постојања забрањеног споразума, из члана 4. став (1) тач. б) и д) Закона о конкуренцији, на тржишту дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем КДС, ДТХ и ИПТВ платформе и тржишту дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем ОТТ платформе као неоснован.

5. Обавезује се привредни субјекат *Telemach BH* д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина да привредном субјекту Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија исплати износ од 480,00КМ, на име трошкова поступка, у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
6. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у „Службеном гласнику БиХ“, службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Овим Рјешењем извршава се пресуда Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 041673 22 У од 24.10.2023. године, којом се тужба тужиоца *Telemach BH* д.о.о., Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина уважава, а предмет враћа КонкурENCIЈском савјету Босне и Херцеговине на поновно рјешавање.

КонкурENCIЈски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: КонкурENCIЈски савјет) је, дана 07.12.2020. године, заприимио Захтјев за покретање поступка под бројем: УП-02-26-3-037-1/20 привредног субјекта *Telemach BH* д.о.о., Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина (у даљем тексту: Подносилац захтјева или *Telemach*) заступан по пуномоћницима, адвокатима Невени Томић Лучић, Ивана Фране Јукића 9, 78000 Бања Лука и Нихаду Сијерчићу, Фра Анђела Звиздовића 1, 71000 Сарајево против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија (у даљем тексту: Телеком Србија) и Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија (у даљем тексту: РТС) ради утврђивања и санкционисања повреде конкуренције која има ефекте на тржишту производње и емитовања телевизијских канала, односно на малопродајном тржишту дистрибуције медијских садржаја на територији ентитета Република Српска, због спречавања, ограничавања и нарушавања тржишне конкуренције у смислу члана 4. став 1. тач б) и д) и члана 10. став 2. тачка а), б), ц) и д) Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон).

Увидом у поднесени Захтјев, КонкурENCIЈски савјет је утврдио да исти није комплетан и уредан, у смислу члана 28. Закона, те је затражио допуну истог актом број: УП-02-26-3-037-2/20 од 29.12.2020. године и актом број: УП-02-26-3-037-4/20.

Подносилац Захтјева је доставио тражене податке и документацију поднеском запримљеним под бројем: УП-02-26-3-037-3/20 дана 21.01.2021. године и поднеском запримљеним под бројем: УП-02-26-3-037-5/20 дана 03.02.2021. године.

Комплектирањем Захтјева, КонкурENCIЈски савјет је Подносиоцу захтјева издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, у смислу члана 28. став (3) Закона, број: УП-02-26-3-037-7/20 од 12.03.2021. године, те исту доставио Подносиоцу захтјева актом број: УП-02-26-3-037-8/20.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекат *Telemach BH* д.о.о. Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина, привредни субјекат Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија и Јавна медијска установа Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија.

1.1. Привредни субјекат *Telemach BH* д.о.о., Џемала Биједића 216, 71000 Сарајево, Босна Херцеговина

Привредни субјекат *Telemach* друштво за пружање услуга у области телекомуникација д.о.о. Сарајево, ул. Цемала Биједића бр. 216., Сарајево, Босна и Херцеговина, регистрован је код Опћинског суда у Сарајеву под матичним бројем: 65-01-0620-08. Његов оснивач је *Bosnia Broadband S.a.r.l. iz Luksemburga, Rue de Rollingergrund, L- 2440* Луксембург.

Привредни субјекат *Telemach* је привредно друштво које је активно у пружању телекомуникацијских услуга. Један је од телекомуникацијских оператора у Босни и Херцеговини који дистрибуира медијски садржај преко кабловске техничке платформе и пружа услуге приступа интернету и повезане услуге као и услуге фиксне телефоније претплатницима.

1.2. Привредни субјекат Телеком Србија а.д. Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија

Привредни субјекат Телеком Србија а.д., Таковска бр. 2, 11000 Београд, Република Србија, уписан је под матичним бројем: 17162543 код Агенције за привредне регистре Републике Србије, је акционарско друштво чији се уписани, ауторизовани, издати и уплаћени акцијски капитал састоји од 1.000.000.000 обичних акција, од ког броја се 58,10% налази у власништву Републике Србије, 20,00% у сопственом власништву, а преостали број у власништву мањинских акционара.

Основна дјелатност Телеком Србија је пружање телекомуникационих услуга, од којих су најзначајније услуге домаћег и међународног телефонског саобраћаја, фиксне телефонске услуге, транзитирање саобраћаја, пренос података, закуп линија, услуге на цијелом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније, интернет и мултимедијалне услуге.

Повезана друштва привредног субјекта Телеком Србија у Босни и Херцеговини су привредни субјекти Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карацића 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе бр.1, Хасе, 76300 Бијељина, Елта кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој и ФИНАНЦ д.о.о. за трговину и услуге Бања Лука, Улица Дунавска број 1ц, 78000 Бања Лука.

1.3. Јавна медијска установа Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија –РТС

РТС, са регистрованим сједиштем на адреси ул. Таковска бр. 10, 11000 Београд, Република Србија регистрован је у Привредном суду у Београду под матичним бројем: 17644661. РТС је јавни медијски сервис у смислу Закона о јавним медијским сервисима („Службени гласник РС“, бр. 83/2014, 103/2015 и 08/2016), независан и самосталан правни субјект који, у складу са чланом 2. став 1. Закона о јавним медијским сервисима, обављањем своје основне дјелатности, омогућава остваривање јавног интереса у области јавног информисања, и пружа опште и свеобухватне медијске услуге које подразумевају информативне, образовне, културне и забавне садржаје намјењене свим дијеловима друштва.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкурентски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр.18/06 и 34/10) и одредбе Закона о управном поступку („Службени гласник БиХ“ бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16) (у даљем тексту: ЗУП), у смислу члана 26. Закона.

Споразум о стабилизацији и придруживању између европских заједница и његових држава чланица, с једне стране и Босне и Херцеговине с друге стране („Службени гласник БиХ – међународни уговори“ бр. 10/08 - у даљем тексту: Споразум о стабилизацији и придруживању) одредба чл. 71. о примјени критерија и правне стечевине Европске уније, те члана 43. став (1)

Закона, омогућују Конкуренцијском савјету у сврху оцјене датог случаја, да се може користити судском праксом Европског суда правде и одлукама Европске комисије.

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

У свом Захтјеву, Подносилац захтјева, описује чињенично стање и околности, те прилаже доказе за које сматра да поткрепљују наведено, а које су разлог за подношење Захтјева, те у битном, наводи слjedeће:

- (..)¹;
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);

¹ (..)* - Податак представља пословну тајну

На основу горе наведеног, Конкурентијски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без провођења поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, на 84. (осамдесетчетвртој) сједници одржаној дана 12.03.2021. године донијело Закључак о покретању поступка број: УП-02-26-3-037-9/20 (у даљем тексту: Закључак).

Конкурентијски савјет је доставио Закључак Подносиоцу захтјева, актом број: УП-02-26-3-037-13/20 дана 15.03.2021. године.

Конкурентијски савјет је, у складу са чланом 33. став (1) Закона, дана 15.03.2021. године Захтјев и Закључак на одговор противним странама у поступку: Телекому Србије актом број: УП-02-26-3-037-14/20 и РТС-у актом број: УП-02-26-3-037-15/20.

Привредни субјекат РТС је дана 23.04.2021. године, актом запримљеним под бројем: УП-02-26-3-037-17/20 доставио свој одговор на предметни Закључак у којем се, у битном, наводи следеће:

- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);

С обзиром да је привредни субјекат РТС у свом напријед наведеном достављеном одговору на Закључак навео да је Захтјев за покретање поступка достављен непотпун, односно да садржи само непарне странице, Конкурентијски савјет је, уз напомену да је исти достављен и у електронској

верзији (ЦД), актом број: УП-02-26-3-037-19/20 од 29.04.2021. године, поново доставио Захтјев привредног субјекта *Telemach* д.о.о.

Привредни субјекат Телеком Србије је, дана 20.04.2021. године, актом запримљеним под бројем: УП-02-26-3-037-18/20, путем пуномоћника Бранка Марића и Езмане Турковић, адвоката из Сарајева - *MARIĆ&Co* Адвокатско друштво са ограниченом одговорношћу, Мехмеда Спахе 26, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина, доставио свој одговор на предметни Закључак, у којем наводи сљедеће:

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..)

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

- (..);

[illegible]

- (...);
- чланом 4. став (3) Закона прописано је да споразуми нису забрањени ако доприносе унапријеђењу производње или дистрибуције робе и/или услуга унутар БиХ, или промоцији техничког и економског развоја, при чему потрошачима омогућавају правичан удио користи која из њих произилази, а који: а) намећу само ограничења неопходна за постизање циљева и б) не омогућавају искључивање конкуренције у битном дијелу предметних производа или услуга.
- (...);
- Одлука о вертикалним споразумима утврђује (i) групно изузеће споразума између привредних субјеката који дјелују на различитим нивоима производње, односно дистрибуције, (ii) ограничења или услове које такви споразуми могу, односно морају садржавати, као и остале услове у складу са чланом 7. Закона;
- чланом 2. Одлуке о вертикалним споразумима прописано је да вертикални споразуми обухватају споразуме или заједничко дјеловање између два или више привредних субјеката који дјелују на различитим нивоима производње односно дистрибуције, а односе се на услове под којима привредни субјекти могу куповати, продавати или препродавати одређене производе или услуге;
- чланом 3. тачка а) Одлуке о вертикалним споразумима прописано је, између осталог, да се групно изузеће примијењује на споразуме из члана 7 став 1 тачка б) Закона, односно на споразуме о искључивој дистрибуцији којима се добављач обавезује на продају производа и/или услуга који су предмет споразума само једном одабраном дистрибутеру на одређеној територији;
- члан 11. Одлуке о вертикалним споразумима утврђује горњу границу тржишног учешћа до које се примењује групно изузеће за вертикалне споразуме. Наиме, групно изузеће за споразуме утврђене у члановима 3. и 4. Одлуке о вертикалним споразумима се примијењују под условом да тржишно учешће добављача није већи од 30% на релевантном тржишту, на којем продаје производе и/или услуге које су предмет споразума;
- (...);
- Телеком предлаже Савјету да донесе рјешење којим се одбија захтјев привредног субјекта *Telemach* д.о.о. Сарајево, поднијет против привредног субјекта Телеком Србија а.д. Београд, Таковска 2, 11000 Београд, Република Србија и Јавне медијске установе Радио Телевизија Србије, Таковска 10, 11000 Београд, Република Србија због спрјечавања, ограничавања и нарушавања тржишне конкуренције у смислу члана 4 став (1) тачка б) и д) и члана 10 став (2) тачка а), б), с) и д) Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ”, бр. 48/05, 76/07 и 80/09), као неоснован.

Подносиоцу захтјева су достављени поднесци, односно одговори супротних страна у поступку, актом број: УП-02-26-3-037-20/20 од 11.05.2021. године, уз захтјев за изјашњење на исте (посебно у смислу истакнутих приговора да је Захтјевом за покретање поступка нарушен принцип литиспенденције).

Привредном субјекту Телеком Србије је дана, актом број: УП-02-26-3-037-21/20, упућен захтјев за доставом података и документације, те је достављен одговор привредног субјекта РТС на Закључак, односно актом број: УП-02-26-3-037-22/20 од 11.05.2021. године, привредном

субјекту РТС је достављен одговор привредног субјекта Телеком Србија на предметни Закључак.

У односу на напријед наведене одговоре привредних субјеката Телеком Србија и РТС-а на Закључак број: УП-02-26-3-037-9/20 од 12.03.2021. године, Подносилац захтјева је, дана 31.05.2021. године под бројем: УП-02-26-3-037-28/20, доставио своје очитовање на исте у вези са приговорима *litis pendencie*, у којима наводи сљедеће:

(..)

Напријед наведено изјашњење привредног субјекта Телеком Србија уручено је осталим странкама у поступку током одржавања усмене расправе, дана 13.07.2021. године, што је и констатовано у Записнику са усмене расправе, број: УП-02-26-3-037- 39/20.

КонкурENCIЈСКИ савјет је на 88. (осамдесетосмој) сједници одржаној дана 31.05.2021. године донио Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења, под бројем: УП-02-26-3-037-29/20, у складу са чланом 41. став (2) Закона о конкуренцији, с обзиром да је према стању списка процијењено да КонкурENCIЈСКИ савјет неће бити у могућности донијети коначно рјешење, у роковима прописаним чланом 41. став (2) тачке а) и ц) Закона о конкуренцији, јер је за утврђивање чињеничног стања и оцјену доказа било неопходно прикупити додатне податке и документацију, те извршити анализе истих.

Закључак о продужењу рока за доношење рјешења је достављен странкама у поступку дана 31.05.2021. године, актима бр. УП-02-26-3-037- 30/20, УП-02-26-3-037- 31/20 и УП-02-26-3-037- 32/20.

КонкурENCIЈСКИ савјет је у даљем току поступка, актом број: УП-02-26-3-037- 21/20 од дана 11.05.2021. године, актом број: УП-02-26-3-037- 43/20 од 21.07.2021. године, актом број: УП-02-26-3-037-58/20 од 13.08.2021. године, актом број: УП-02-26-3-037-58/20 од 13.08.2021. године, актом број: УП-02-26-3-037-70/20 од 16.09.2021. године и актом број: УП-02-26-3-037-72/20 од 23.09.2021. године привредном субјекту Телеком Србија упутио захтјеве за доставом релевантних података и документације, а које је исти доставио поднеском број: УП-02-26-3-037-24/20 од 20.05.2021. године, поднеском број: УП-02-26-3-037-52/20 од 11.08.2021. године, поднеском број: УП-02-26-3-037-60/20 од 23.08.2021. године, поднеском број: УП-02-26-3-037-71/20 од 17.09.2021. године, поднеском број: УП-03-26-3-037-73/20 од 24.09.2021. године и поднеском број: УП-02-26-3-037-75/20 од 27.09.2021. године, односно РТС-у је достављен захтјевом за доставом релевантних података, актом број: актом број: УП-02-26-3-037-56/20 дана 13.08.2021. године, на који је достављен одговор поднеском запримљеним под бројем: УП-02-26-3-037- 61/20 од 27.08.2021. године.

(..).

(..)

(..)

(..)

(..).

(..).

(..)

(..).

(..).

Напријед наведени Налаз и мишљење, који је доставио Телеком Србије, упућен је Подносиоцу захтјева актом број: УП-02-26-3-037-77/20 дана 28.09.2021. године.

(..).

(..)

(..)

Напријед наведени поднесци Подносиоца захтјева упућени су привредном субјекту Телеком Србија актом број: УП-02-26-3-037-83/20 дана 07.10.2021. године.

Дана 08.09.2021. године, пуномоћник привредног субјекта Телеком Србије је поднио захтјев за увид у спис, на који је одговорено актом број: УП-02-26-3-037-66/20 од 09.09.2021. године који је извршен дана 13.09.2021. године и о којем је сачињена службена забиљешка број: УП-02-26-3-037-67/20.

4. Прикупљање података од трећих лица

У току поступка ради утврђивања свих релевантних чињеница, у смислу члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона, КонкурENCIЈСКИ савјет је прикупљао податке и документацију и од других тијела /институција које нису странке у поступку.

КонкурENCIЈСКИ савјет се обратио агенцији *Audience Measurement* д.о.о. Сарајево, као јединој овлашћеној агенцији од стране Института за стандардизацију и мјеритељство за мјерење гледаности тв канала у БиХ, са захтјевом број: УП-02-26-3-037-23/20 од 17.05.2021. године о достави података у вези гледаности РТС канала.

Агенција *Audience Measurement* д.о.о. Сарајево је доставила одговор за примљен под бројем: УП-02-26-3-037-27/20 од 25.05.2021. године у којем наводе да, иако се баве истраживањем гледаности тв станица, не раде мониторинг нити мјерење свих тв станица које су доступне гледаоцима у Босни и Херцеговини, односно да раде мониторинг и мјерење тв станица које су клијенти, приликом чега РТС не представља клијента, те с тим у вези не посједују тражене податке.

Слиједом наведеног, КонкурENCIЈСКИ савјет је затражио од Регулаторне агенције за комуникације (у даљем текст: РАК или Агенција), актом број: УП-02-26-3-037-40/20 од 14.07.2021. године податке односно објашњење који се односе на ОТТ технологију, те актом број: УП-02-26-3-037-42/20 од 21.07.2021. године, којим се траже подаци о привредним субјектима, односно оператерима који дјелују на тржишту Босне и Херцеговине и ентитета, као дистрибутери медијског (ТВ) садржаја, уз навођење броја корисника у односу на те оператере.

РАК је, актом за примљеним под бројем: УП-02-26-3-037-41/20 од 21.07.2021. године, између осталог, навео да услуга пружања дистрибуције путем отвореног интернета односно ОТТ технологије тренутно није регулисана правилима Агенције, уз кратко објашњење техничких карактеристика ових услуга, док је актом број: УП-02-26-3-037-51/20 од 09.08.2021. године достављен преглед броја претплатника по оператерима за територију цијеле Босне и Херцеговине, за 2020. годину, без обзира у којим општинама или ентитету врше дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија.

5. Усмена расправа одржана дана 13.07.2021. године

У даљем току поступка, будући да се ради о поступку странака са супротним интересима, Конкурентијски савјет је заказао усмену расправу, у складу са чланом 39. Закона, за дан 13.07.2021. године (позиви послани дана 31.05.2021. године - Подносиоцу захтјева актом број: УП-02-26-3-037-33/20, Телекому Србије актом број: УП-02-26-3-037-35/20 и РТС-у актом број: УП-02-26-3-037-34/20).

Усмена расправа је одржана дана 13.07.2021. године, на којој су присуствовали овлаштени пуномоћници Подносиоца захтјева - адвокати Невена Томић Лучић и Нихад Сијерчић, уз стручног помагача Бојана Вучковића, овлаштени пуномоћници привредног субјекта Телеком Србије – адвокат Езмана Турковић и директорица Сектора за регулаторно правни оквир Телекома Србије, Александра Судар Петровић, уз стручне помагаче Богдана Гецића и Вука Лековића и овлаштени пуномоћник РТС-а - Десанка Партенијевић, запосленица у РТС, уз стручног помагача Слободана Крмењака (пуномоћи приложене у претходном дијелу поступка, те на усменој расправи).

Пуномоћници Подносиоца захтјева су истакли да остају при наводима из Захтјева, једнако као и пуномоћници супротних страна у поступку, који су изјавили да у цјелости остају код навода из очитовања на Закључак и Захтјев (Записник са усмене расправе - акт број: УП-02-26-2-037-39/20), исти су дали додатна појашњења, одговорили на постављена питања, те расправљали о предмету поступка.

Током усмене расправе водитељ поступка је позвао све три странке у поступку, да се писмено изјасне на одређене наводе изнесене током усмене расправе, односно да се доставе одговори на питања која је упутио водитељ поступка, уз обавезу достављања релевантне документације, те је остављена могућност да се странке изјасне о наводима супротних страна на одређене наводе изнесене у току усмене расправе. У складу са наведеним, Подносилац захтјева је дана 23.07.2021. године под бројем: УП-02-26-3-037-44/20 доставио своје очитовање на наводе са усмене расправе и дотадашња изјашњења супротних страна у поступку, привредни субјекат Телеком Србије је податке и документацију доставио поднеском запримљеним под бројем: УП-02-26-2-037-45/20 дана 23.07.2020. године, као и РТС који је поднесак са траженом документацијом доставио дана 27.07.2021. године, запримљен под бројем: УП-02-26-2-037-48/20.

Очитовање привредног субјекта *Telemach* на наводе супротних страна у поступку, достављено је привредном субјекту Телеком Србије и РТС-у, актом број: УП-02-26-2-037-49/20 од дана 30.07.2021. године, односно актом број: УП-02-26-2-037-50/20 од дана 30.07.2021. године, док су изјашњења привредног субјекта Телеком Србија означена као пословна тајна, те иста нису достављана странкама у поступку.

6. Пресуда Суда Босне и Херцеговине број: С1 ЗУ 041673 22 У

Дана 24.10.2023. године Суд Босне и Херцеговине је донио пресуду број С1 ЗУ 041673 22 У, којом се уважава оспорено рјешење Конкурентијског савјета донесено у предметном поступку, број: УП-02-26-3-86/20 од 11.10.2021. године, те којом се исто поништава и предмет враћа на поновно рјешавање.

У преусди се наводи, између осталог, да је у претходно проведеном поступку Подносиоцу захтјева онемогућено да се изјасни од информацијама које је привредни субјекат Телеком Србија а.д. доставио Конкурентијском савјету, те да предложи доказе, а да надлежни орган не може донијети рјешење прије него што странци пружи могућност да се изјасни о чињеницама и околностима на којима треба да се заснива рјешење, а о којима странци није била дата могућност да се изјасни. Из напријед наведеног разлога, остале тужбене приговоре Суд БиХ није посебно образлагало.

Пресудом је надаље наложено Конкурентијском савјету да у поновном поступку има истакнуте приговоре Суда и отклони уочене недостатке, као и да правилно и потпуно утврди чињенично

стање, након чега ће донијети правилну и закониту одлуку, уз претходну обавезу да Подносиоцу захтјева, као тужиоцу који је успио у управном спору, надокнади трошкове спора.

7. Даљи ток поступка и провођење пресуде Суда БиХ број С1 3 У 041673 22 У

Дана 07.11.2023. године под бројем: УП-02-26-3-037-117/20, запримљен је поднесак пуномоћника привредног субјекта Телеком Србија којим исти доставља своје изјашњење на запримљену пресуду, те у којем, у најкраћем истиче следеће: (..).

У истом поднеску привредног субјекта Телеком Србија а.д. се истиче да, (..).

Конкуренијски савјет је дана 13.11.2023.године актом број: УП-02-26-3-037-119/20, упућеном привредном субјекту Телеком Србија а.д., а у вези са поступањем по пресуди Суда БиХ број: С1 3 У 041673 22 У од 24.10.2023. године, позвало наведеног да се изјасни да ли се поднесци привредног субјекта Телеком Србија, у претходно проведеном поступку означени као пословна тајна, могу бити достављени Подносиоцу захтјева на увид и изјашњење.

Дана 20.11.2023. године под бројем УП-02-26-3-037-121/20 запримљено је изјашњење привредног субјекта Телеком Србија а.д., у прилогу којег се достављене редиговане верзије поднесака: УП-02-26-3-037-45/20 од 23.07.2021. године, УП-02-26-3-037-59/20 од 20.08.2021. године и УП-02-26-3-037-73/20 од 24.09.2021. године, те који се могу доставити на увид Подносиоцу захтјева.

Конкуренијски савјет је дана 23.11.2023. године актом број: УП-02-26-3-037-123/20 Подносиоцу захтјева доставио напријед наведени поднесак привредног субјекта Телеком Србија, који садржи редиговане поднеске, а у сврху поступања по пресуди Суда БиХ број: С1 3 У 041673 22 У од 24.10.2023. године.

Подносилац захтјева је дана 03.01.2024. године доставио своје очитовање поднеском запримљеним под бројем: УП-02-26-3-037-124/20, у којем се, између осталог, наводи следеће:

(..).

Напријед наведено очитовање Подносиоца захтјева достављено је противним странама у поступку, актима бр. УП-02-26-3-037-125/20 и УП-02-26-3-037-126/20 дана 15.01.2024. године.

Конкуренијски савјет је, дана 24.01.2024. године под бројем: УП-02-26-3-037-127/20, запримило изјашњење привредног субјекта Телеком Србија, у којем се наводи следеће:

(..).

Напријед наведено изјашњење је достављено Подносиоцу захтјева актом број: УП-02-26-3-037-128/20 дана 05.02.2024. године.

Дана 14.03.2024. године поднеском запримљеним под бројем: УП-02-26-3-037-137/20, привредни субјекат Телеком Србија је Конкуренијском савјету доставио додатне редиговане претходно достављене поднеске у поступку, који могу бити упућени Подносиоцу захтјева, а који су наведени у поднесцима Телекома Србије запримљеним под бр.: УП-02-26-3-037-121/20 и УП-02-26-3-037-127/20. Напријед наведени поднесци достављени су Подносиоцу захтјева актом број: УП-02-26-3-037-138/20 од 18.03.2024. године.

Конкуренијски савјет је дана 01.04.2024. године под бројем: УП-02-26-3-037-139/20 запримило изјашњење Подносиоца захтјева на напријед запримљене поднеске. У изјашњењу се, у најкраћем, наводи:

(..).

Напријед наведени поднесак достављен је осталим странама у поступку актима бр: УП-02-26-3-037-140/20 и УП-02-26-3-037-141/20 од дана 08.04.2024. године

Дана 24.04.2024. године под бројем: УП-02-26-3-037-142/20 запримљен је поднесак привредног субјекта Телеком Србија а.д., којим се достављају додатни одговори на питања након одржане усмене расправе од 19.03.2024. године и наводе Подносиоца захтјева на истој, те изјашњење на запримљени поднесак Подносиоца захтјева. У поднеску привредног субјекта Телеком Србија се, у најбитнијем, наводи:

(..).

Напријед наведено изјашњење привредног субјекта Телеком Србија а.д. са осталим наводима и прилозима достављено је у цјелости осталим странама у поступку актима бр.: УП-02-26-3-037-143/20 и УП-02-26-3-037-144/20 од дана 26.04.2024. године

Дана 06.05.2024. године под бројем: УП-02-26-3-037-145/20, запримљен је поднесак Подносиоца захтјева, као изјашњење на претходно достављени поднесак привредног субјекта Телеком Србија. У истом се, у најкраћем, наводи:

(..).

Напријед наведени поднесак доставље је противним странама у поступку актима број: УП-02-26-3-037-146/20 и УП-02-26-3-037-147/20 од дана 20.05.2024. године.

Конкуренијски савјет је, у даљем току поступка, затражио доставу релевантних података од привредног субјекта Телеком Србија а.д., актом број: УП-02-26-3-037-148/20 од 11.06.2024. године, на који је одговорено поднеском запримљеним под бројем: УП-02-26-3-037-149/20 дана 27.06.2024. године, и у којем се наводи следеће:

(..).

Напријед наведени поднесак достављен је Подносиоцу захтјева поднеском број: УП-02-26-3-037-150/20 од 03.07.2024. године, а који је доставио своје изјашњење на исти, поднеском запримљеним под бројем: УП-02-26-3-037-151/20 дана 11.07.2024. године, и у којем се наводи следеће:

(..).

Дана 24.07.2024. године, по захтјеву привредног субјекта *Telemach BH*, од стране пуномоћника истог је извршен увид у спис предмета (записник сачињен под бројем: УП-02-26-3-037-154/20), након чега је дана 24.09.2024. године, по захтјеву привредног субјекта Телеком Србија, од стране пуномоћника истог такође извршен увид у спис предмета (записник сачињен под бројем: УП-02-26-3-037-158/20).

8. Усмена расправа одржана дана 19.03.2024.године

Поступајући по пресуди Суда БиХ, Конкуренијски савјет је заказао усмену расправу за дан 05.03.2024. године, у складу са чланом 39. Закона. На исту нису приступили представници Јавне медијске установе РТС, а чији је одговор на претходно упућени позив за усмену расправу запримљен дана 04.03.2024. године под бројем: УП-02-26-3-037-132/20, у којем се наводи да усменој расправи заказаној за дан 05.03.2024. године неће нико приступити јер се по њиховом схватању иста односи на процесно питање примјене члана 38. Закона о конкуренцији, а у односу на одређене поднеске привредног субјекта Телеком Србија а.д. У истом поднеску је упућена молба да се заказана усмена расправа, без обзира на недолазак представника Јавне медијске установе РТС, не одгоди, односно да се иста одржи и одлука донесе на основу

властитих сазнања, доступних података и документације, уз напомену да Јавна медијска установа РТС не би приступила нити на сљедећу усмену расправу, ако би иста била заказана у смислу одредбе члана 39. став (5) Закона о конкуренцији, те да у свему остају код досадашњих навода, како из поднесака, тако и усмене расправе одржане дана 13.07.2024. године.

Након што је одговорни члан Конкуренцијског савјета упознао стране које су приступиле заказаној усменој расправи Конкуренцијског савјета, са ставом привредног субјекта РТС, као једне од страна против које је покренут предметни поступак (пуномоћници Подносиоца захтјева и Телекома Србије), заказана је нова усмена расправу за дан 19.03.2024. године, те су упућени позиви свим странама у поступку.

Дана 19.03.2024. године у просторијама Конкуренцијског савјета одржана је заказана усмена расправа без присуства представника Јавне медијске установе РТС, имајући у виду њихов напријед наведени одговор, односно одржана је уз присуство пуномоћника Подносиоца захтјева Нихада Сијерчића, адвоката из Сарајева, пуномоћника привредног субјекта Телеком Србија а.д. Езмана Турковић, адвоката из Сарајева и стручног помагача за привредни субјекат Телеком Србија а.д., Вука Лековића.

Пуномоћник Подносиоца захтјева је изјавио да остаје код свих навода изнесених у току предметног поступка, уз посебну напомену да је Конкуренцијски савјет у првобитно проведеном поступку било погрешно информисано од стране привредног субјекта Телеком Србија о цијелом низу битних чињеница које представљају круцијалне доказе постојања повреде правила конкуренције, на начин да (...).

Током усмене расправе водилац поступка је позвао странке у поступку да се писмено изјасне на одређене наводе супротне стране изнесене током усмене расправе. С тим у вези, очитовање привредног субјекта *Telemach* на наводе привредног субјекта Телеком Србија а.д. запримљено дана 01.04.2024. године под бројем: УП-02-26-2-037-139/20, достављено је привредним субјектима Телеком Србије и РТС-у, актима број: УП-02-26-2-037-140/20 и УП-02-26-2-037-141/20 од дана 08.04.2024.године.

Изјашњење привредног субјекта Телеком Србија а.д. на питања упућена од стране водиоца поступка током усмене расправе, као и на наводе Подносиоца захтјева изнесене током усмене расправе, те изјашњење Подносиоца захтјева запримљено након одржане усмене расправе, запримљено је дана 24.04.2024.

9. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне особине, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјекат дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Приликом дефинисања релевантног тржишта у предметном поступку **Конкурenciјски савјет** је узео у обзир све специфичности посматраног тржишта, те сложеност тржишта у смислу његове вертикалне повезаности у ланцу дистрибуције медијског садржаја посматраном „с врха према доле“, а који се састоји од три сегмента дистрибуције, односно од три сегмента релевантног тржишта:

- (i) Дистрибуција садржаја, односно уступање или продаја права на одређени садржај
- (ii) Дистрибуција садржаја путем различитих ТВ програмских канала
- (iii) Пренос ТВ програма до крајњих корисника

У првом сегменту тржишта дјелују привредни субјекти који се баве производњом одређеног садржаја, који у бити представља одређени производ или услугу који има своју тржишну вриједност одређену дјеловањем понуде и потражње за тим садржајем на медијском тржишту. Сва права на телевизијски пренос одређених садржаја припадају изворним носиоцима тих права, односно произвођачима одређеног садржаја, који даље та права уступају дистрибутерима путем разних уговора о продаји права на пријенос.

Дистрибутери медијског садржаја, који се у ланцу дистрибуције налазе на једном сегменту тржишта испод, након куповине тих садржаја, те садржаје „пакују“ у разне пакете садржаја који у ствари представљају одређене телевизијске канале. Телевизијски програмски канали даље се дистрибуирају крајњим корисницима путем оператора који обављају дјелатност преноса аудиовизуелног, односно медијског програма.

ТВ оператори у трећој фази вертикалне дистрибуције, односно у трећем сегменту тржишта емитују, односно испоручују медијски садржај путем различитих ТВ канала или пакета канала до крајњих корисника, који за ту услугу плаћају одређену накнаду.

На захтјев Конкурenciјског савјета, РАК је у свом акту, број: УП-02-26-3-037-41/20 од дана 21.07.2021. године, појаснио да пружање ОТТ услуга тренутно није регулисано правилима РАК-а, те за ову врсту дјелатности није потребна дозвола или сагласност Агенције (РАК-а), да је техничка карактеристика ОТТ услуга таква да заобилазе дистрибутивни канал традиционалних оператора, те се у том смислу ове услуге значајно разликују и не могу се сматрати замјењивим са традиционалним услугама електронских комуникација, попут нпр. ИПТВ или ДТХ, посебно из угла корисника, као и да се већина ових услуга не налази у режиму лиценци/дозвола, а лица која их пружају – ОТТ провајдери, да не плаћају накнаду за дјелатност коју обављају, не посједују мрежу и не улажу средства у изградњу и одржавање електронских комуникацијских мрежа (ЕК мреже), али да значајно утичу на тржиште електронских комуникација.

Тијело европских регулатора за електронске комуникације (*Body of European Regulators for Electronics Communications- BEREC*) у свом извјештају о ОТТ услугама БоР (16) 35 из јануара 2016. године даје следећу дефиницију ОТТ услуга: ОТТ услуге обухватају садржај, услугу или апликацију која се пружа крајњим корисницима преко јавног интернета. ОТТ се не односи на одређену врсту услуге, већ на начин обезбјеђивања услуге. Пружање услуге са становишта контроле садржаја и контроле дистрибуције услуге зависи од оператора који обезбјеђује интернет приступ. У ове услуге спадају: ОТТ комуникацијске услуге (укључују говорне/видео позиве и *chat* апликације као што су *Viber, Skype, WhatsApp, WeChat, Facebook Messenger*), ОТТ медијске услуге (*YouTube, Netflix, Amazon Prime* и сл.) и друге ОТТ услуге као што су е-трговина, услуге посредовања/рекламирања (*Uber i Airbnb*) и друге.

Конкурenciјски савјет оцјењује како питања технологије, односно начина дистрибуције предметних услуга крајњим корисницима путем КДС, ММДС, ДТХ и ИПТВ технологије, нису релевантна са аспекта крајњег потрошача, те нема потребе за диференцирањем релевантног тржишта по овом основу. Међутим, дистрибуција телевизијског сигнала до крајњих корисника путем ОТТ система, који омогућује крајњим корисницима гледање телевизијских канала путем

мобилног уређаја (паметног телефона), таблета, лаптопа или андроид ТВ уређаја, се не може сматрати међусобно замјењивим производима/услугама, односно не може се уврстити у горе дефинисано релевантно тржиште предметног поступка.

Релевантно тржиште производа и/или услуга обухвата све производе и/или услуге које потрошачи, односно корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду нарочито њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Према томе, дистрибуција телевизијског садржаја путем ОТТ услуге представља посебно тржиште производа и/или услуга, посебно из разлога нужности посједовања додатних уређаја (мобилног уређаја (паметног телефона), таблета, лаптопа или андроид ТВ уређаја) који не спадају у стандардне уређаје који се користе за гледање телевизијских канала на претплату код крајњих корисника и чија се једноставност кориштења не може поредити са једноставношћу стандардних уређаја за гледање ТВ канала, односно стандардних ТВ пријемника. Такође, један од предуслова за кориштење ОТТ услуге, поред посједовања горе наведених уређаја јесте и перманентни приступ интернет мрежи.

Према свему наведеном, Конкурenciјски савјет истиче да, с обзиром на уобичајену намјену, начин употребе, као и цијену која се плаћа за ОТТ услуге, дистрибуција сигнала путем ОТТ услуге представља засебно релевантно тржиште.

Надаље, анализом Уговора о дистрибуцији програма број: 04410 од дана 26.09.2018.године, закљученог између Јавне медијске установе РТС и привредног субјекта Телеком Србија, утврђено је да се привредном субјекту Телеком Србија, као партнеру дистрибутеру преносе права да закључује комерцијалне уговоре о дистрибуцији РТС канала на различитим платформама иностраних оператора (у члану 1. Уговора се дефинира да се право дистрибуције односи на КДС, ИПТВ, ДТХ, ОТТ и друге платформе), односно утврђено је да се уговор односи на уступање или продају права на одређени садржај. С тим у вези су, у односу на природу постављеног захтјева Подносиоца захтјева у предметном поступку утврђена сљедећа релевантна тржишта производа и/или услуга:

- (I) Дистрибуција медијских садржаја РТС канала путем КДС, ИПТВ и ДТХ платформе
- (II) Дистрибуција садржаја путем медијских садржаја РТС канала путем ОТТ платформе

У конкретном случају, Конкурenciјски савјет је као релевантно географско тржиште одредио територију Босне и Херцеговине. Наиме, привредни субјекат *Telemach* као Подносилац захтјева дјелује или има могућност да дјелује на цијелој територији Босне и Херцеговине, приликом чега је узето у обзир и то да је након преговора у вези закључивања уговора о дистрибуцији медијског садржаја РТС канала путем ДТХ технологије закључен уговор о дистрибуцији наведених канала између привредних субјеката Телеком Србије и *Telemach*, а који се односи на териториј Босне и Херцеговине. Током преговора које Подносилац захтјева води са привредним субјектом Телеком Србија у односу на ОТТ платформу, исти констатује да би РТС канали били доступни свим корисницима ОТТ услуге у Босни и Херцеговини, те да би РТС био доступан корисницима ОТТ услуге *Telemach BH* када бораве у иностранству. Узевши у обзир територијалну примјену Закона о конкуренцији, као релевантно географско тржиште утврђена територија Босне и Херцеговине.

На основу наведеног, као релевантно тржиште предметног поступка производа и/или услуга утврђено је тржиште дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем КДС, ИПТВ и ДТХ платформе у Босни и Херцеговини, те тржиште дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем ОТТ платформе у Босни и Херцеговини.

10. Утврђено чињенично стање

Конкурenciјски савјет је у току поступка, на неоспоран начин утврдило слједеће чињенице:

- да је Подносилац захтјева телекомуникациона компанија која на територији Босне и Херцеговине дјелује као оператор дигиталне и аналогне кабловске телевизије, пружалац услуге широкопојасног интернета и као оператор фиксне телефоније;
- да Подносилац захтјева услуге пружа путем разних технологија - путем кабловске инфраструктуре (КДС), *MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service)*, сателитски пренос *DTH (Direct-to-Home)* или *OTT (over the top)* платформе;
- да од свих горе наведених технологија, Подносилац захтјева услуге на подручју ентитета Република Српска пружа искључиво путем ДТХ, те ОТТ технологије, а у недостатку властите кабловске инфраструктуре;
- ОТТ се односи на испоруку медијских садржаја, као што су видео, аудио и интерактивне услуге, изравно потрошачима путем интернета. ОТТ платформа заобилази традиционалне начине дистрибуције садржаја, попут кабловске или сателитске телевизије, нудећи корисницима слободу приступа садржају на различитим уређајима, укључујући паметне телевизоре, паметне телефоне, таблете и рачунала.
- да је привредно друштво Телеком Србија регистровано као друштво чија је претежна дјелатност кабловске телекомуникације у Републици Србији и да се као такво бави пружањем телекомуникационих услуга, од којих су најзначајније услуге домаћег и међународног телефонског саобраћаја, услуге фиксног телефонског саобраћаја, транзитирање саобраћаја, пренос података, закуп линија, услуге на цијелом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније, интернет и мултимедијалне услуге;
- да је у Босни и Херцеговини, привредни субјекат Телеком Србија присутан преко својих зависних друштава Телекомуникације Републике Српске, а.д. Бања Лука (скраћена ознака фирме Телеком Српске а.д. Бања Лука и Мтел а.д. Бања Лука), Улица Вука Караџића број 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе бр.1, Хасе, 76300 Бијељина, Елта кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој и ФИНАНЦ д.о.о. за трговину и услуге Бања Лука, Улица Дунавска број 1ц, 78000 Бања Лука;
- да зависна друштва Телеком Србија у БиХ пружају телекомуникационе услуге, укључујући фиксну телефонију, дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и услуга интернета, а Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука и услугу мобилне телефоније;
- да је РТС национална медијска кућа у Републици Србији, односно медијски јавни сервис Републике Србије, те да производи и емитује различите програмске садржаје и канале, посједује разгранату мрежу дописништава, телетекст и интернет издање, музичку продукцију, продукцију носача звука (ПГП), издавачку дјелатност, истраживачку службу и документациони центар;
- да је у мају 2018. године, РТС објавио јавни позив за подношење понуда за успостављање пословне сарадње на дистрибуцији програма РТС, односно реемитовање програма РТС на територији Србије и у иностранству сопственим дистрибутивним платформама и уступање права на закључивање комерцијалних уговора са другим операторима медијских садржаја;

- да је дана 26.09.2018. године под бројем 04110, закључен Уговор о дистрибуцији програма између РТС-а и Телекома Србије;
- Након истека напријед наведеног Уговора, који је био закључен на период од три године уз аутоматско продужење од једне године, према члану 9. став 1. истог, закључен је нови уговор о дистрибуцији програма, заведен код Телекома Србије под бројем: 378970/1-2022 од 19.09.2022. године, односно код РТС-а под бројем: 04505;
- да је нацрт Уговора о дистрибуцији из 2018. године између РТС и Телеком Србија изузет од забране рјешењем Комисије за заштиту конкуренције Србије, број: 4/0-03-683/2018-7 од 22.10.2018. године са роком важења 3 године;
- (..);
- (..);
- (..);
- да је *Telemach* дана 19.03.2019. године повукао свој захтјев за покретање поступка, након чега је Конкурентски савјет дана 07.05.2019. године донио Закључак о обустављању поступка број: УП-02-26-1-46/19;
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- да цијене које се нуде у Републици Србији нису упоредиве са цијенама других националних територија, с обзиром да карактер РТС канала на територији Републике Србије има посебан аспект имајући у виду да су оператери који врше дистрибуцију медијског садржаја путем КДС или линеарног ИПТВ система преноса, те постоји законска обавеза да се РТС канали, као канали јавног медијског сервиса, реемитују бесплатно, на некомерцијалној основи;
- да Телеком Србија у Републици Србији има закључене уговоре о дистрибуцији РТС канала путем КДС и ИПТВ технологије, а да нема на истој територији нема закључене уговоре о дистрибуцији РТС канала путем ОТТ платформе;
- да пружање услуге дистрибуције путем ОТТ (*Over-The-Top*) технологије, која подразумијева дистрибуцију телевизијског садржаја директно путем отвореног интернета, тренутно није регулисана законским и подзаконским прописима у БиХ, те се као таква може пружати без дозволе РАК-а;
- да ИПТВ (*Internet Protocol Television*) дистрибутивна мрежа представља телекомуникацијску мрежу која омогућава дистрибуцију телевизијског програма

преко ИП протокола са контролом приступа и могућношћу пружања интерактивних сервиса;

- да КДС представља кабловски систем за дигитални и/или аналогни пренос телевизијских програма;
- да ДТХ (*Direct-To-Home*) подразумејева директан пријенос телевизијског садржаја преко сателита до сателитског пријемника који се налази на локацији крајњих корисника;
- (..);
- (..);
- да су једини оператери који пружају услугу дистрибуције РТС програма путем ДТХ технологије у Босни и Херцеговини Telemach и Мтел, те да Телеком Србија нема склопљене уговоре нити са једним оператером који врши дистрибуцију РТС програма путем ОТТ технологије;
- Програмски садржаји РТС се дистрибуирају путем ОТТ платформе на подручју Босне и Херцеговине преко апликације *Arena Cloud*, као интегрисаног сервиса унутар цијеле Телеком Србија Група (у даљем тексту: ТСГ), доступне свим њеним ентитетима, укључујући и Мтел а.д. Бања Лука и Друштво за телекомуникације МТЕЛ Подгорица, односно да није дошло до закључења уговора у овом случају јер је Мтел повезано друштво привредног субјекта Телеком Србија;
- *Arena Cloud* представља интегрисани сервис унутар цијеле ТСГ, те је доступан свим ентитетима у оквиру осталих мултимедијалних услуга унутар ТСГ, као што су: *mts TVGO*, *mts hotel TV*, *mts bizTV*, *msatTV*, *Antena plus*, *Klik sport* и ИРИС ТВ. Пословање ТСГ подразумејева да се неки од таквих сервиса, укључујући и *Antena loud*, директно интегришу код свих ентитета унутар ТСГ, без потписивања било каквог уговора као повезано друштво;
- Дистрибуција РТС канала путем *Arena Cloud* платформе која се налази у понуди Мтел-а, повезаног друштва Телеком Србија на територији Босне и Херцеговине, врши се од 01.03.2021. године, и према наводима привредног субјекта Телеком Србија, с обзиром да је Мтел ентитет који послује унутар ТСГ, на нивоу које се примјењује јединствен систем заштите од неовлаштеност преузимања и дистрибуирања реемитованих канала, Мтел као саставни дио ТСГ добија већ енкриптован и затићен садржај, уз испуњење осталих техничких услова геолокације. Надаље, посједује *watermarking*, *verimatrix DRM* и геолокацијску заштиту, уз додатну заштиту ограничаваја броја сесија са једне корисникове ИП адресе;
- На дан 31.12.2023. године укупан број Мтел-ових корисника на платформи *Arena Cloud* представља (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);

- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..) прописана накнада у износу од (..) на мјесечном нивоу;
- (..);
- (..);
- (..);
- да РАК од корисника дозволе за дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија који дјелују на подручју Босне и Херцеговине, без обзира у којим општинама или ентитету врше дистрибуцију, захтијева да у складу са чланом 5. став (8) Правила 79/2016 о дозволама за дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија доставе податке о броју претплатника до 30. новембра текуће године, те је према достављеним подацима у 2020. години привредни субјекат *Telemach* доставио број од укупно 303.957 претплатника, а његова повезана друштва КАТВ ХС д.о.о укупно 13.727 претплатника, ХКБ нет д.о.о. укупно 26.835 претплатника и М&Н Компани д.о.о. Сарајево укупно 2.789 претплатника, док је привредни субјекат Телеком Српске а.д. Бања Лука (Мтел) доставио број од укупно 117.161 претплатника, а његова повезана друштва Блицнет д.о.о. Бања Лука укупно 30.655 претплатника, Елта – Кабел д.о.о Добој укупно 47.748 претплатника, Телрад Нет д.о.о Бијељина укупно 16.082 претплатника и Логософт укупно 4.723 претплатника;
- да привредни субјекат Телеком Србије и Подносилац захтјева до данашњег дана немају закључен уговор о дистрибуцији РТС канала путем ОТТ платформе;
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);

- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- (..);
- да је привредни субјекат Телеком Србије дана 19.11.2020. године под бројем: 01-26-7-16-1/20, поднио Конкурентијском савјету захтјев за издавање мишљења у вези са питањем да ли је привредни субјекат Телеком Србија, у складу са Законом о конкуренцији, у обавези да закључи уговор о дистрибуцији РТС канала путем ЕОН ОТТ платформе на територији Босне и Херцеговине са привредним субјектом *Telemach*, у вези којег је Конкурентијски савјет, дана 22.12.2020. године под бројем: 01-26-7-16-4/20, донио Мишљење којим је, између осталог, утврђено да Закон о конкуренцији не прописује комерцијалне, техничке нити било какве услове по којима би се закључивали уговори о пословној сарадњи између привредних субјеката, нити на било који начин утиче на ток преговора између пословних партнера у циљу склапања пословних споразума;
- да је напријед наведеним мишљењем констатовано и да сходно својим законом додијељеним надлежностима, Конкурентијски савјет има искључиво овлаштење у одлучивању о постојању забрањеног конкурентијског дјеловања на тржишту Босне и Херцеговине и примјени одредби Закона о конкуренцији у смислу *ex post* регулације у поступцима заштите тржишне конкуренције;
- да Агенција *Audience Measurement* д.о.о. Сарајево не посједује податке о гледаности канала РТС у Босни и Херцеговини;
- (..);
- (..);
- (..);

Овдје напомињемо да подаци достављени од стране привредног субјекта *Telemach* који се односе на гледаност РТС канала у Републици Српској, чије је истраживање на њихов захтјев спровео Ипсос, анкетирањем грађана, у смислу да се укаже на значај РТС канала у Републици Српској нису узети у обзир, с обзиром да агенција *Audience measurment* д.о.о. Сарајево као једина овлаштена агенција од стране Института за мјеритељство не ради мониторинг нити мјери гледаност РТС канала у Босни и Херцеговини.

11. Доминантан положај

Након сагледавања свих релевантних чињеница и доказа странака у поступку, појединачно и заједно, те на основу изведених доказа Конкурентијски савјет је утврдио следеће:

Члан 9. став (1) Закона прописује да привредни субјекат има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или

добављача, такође узимајући у обзир удио тог привредног субјекта на тржишту, учешће које на том тржишту имају његови конкуренти, као и правне и друге препреке за улазак других привредних субјеката на тржиште.

Члан 9. став (2) Закона претпоставља да привредни субјект има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има удјел већи од 40,0%.

Члан 2. Одлуке о дефинисању категорије доминантног положаја даље разрађује појам доминантног положаја, те одређује да привредни субјект на релевантном тржишту производа или услуга има доминантан положај, када се због своје тржишне снаге може понашати и дјеловати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, и на тај начин ограничава или спрјечава ефикасну конкуренцију.

Члан 10. став (2) тачке а), б) ц), и д) Закона прописује да је забрањена злоупотреба доминантног положаја и то а) директним или индиректним наметањем нелојалних куповних и продајних цијена или других трговинских услова којима се ограничава конкуренција; б) ограничавањем производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача, ц) примјењујући различите услове за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкуренцијски положај; д) закључујући споразуме којима се условљава да друга странка прихвати додатне обавезе које по својој нарави или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

11.1. Злоупотреба доминантног положаја - Телеком Србија

11.2. Дистрибуција медијских садржаја РТС канала путем ДТХ (*Direct-To-Home*) платформе

У односу на дио захтјева привредног субјекта *Telemach* којим тражи да се утврди злоупотреба доминантног положаја привредног субјекта Телеком Србије, генералног заступника дистрибуције РТС телевизијских канала почев од дана 01.10.2018. године, (..):

Према одредбама понуде од 23.10.2018. године, (..).

(..).

Као што је наведено у тачки 9. Образложења, као релевантно тржиште у овом дијелу поступка, Конкуренцијски савјет је утврдио тржиште дистрибуције медијског садржаја РТС канала путем ДТХ, КДС и ИПТВ платформе у Босни и Херцеговини.

Конкуренцијски савјет је анализом релевантног тржишта дистрибуције тржиште дистрибуције медијског садржаја РТС канала путем ДТХ, КДС и ИПТВ и платформе у Босни и Херцеговини неспорно утврдило како је у периоду када су Подносилац захтјева и привредни субјект Телеком Србија (..).

У односу на наводе Подносиоца захтјева да (..).

У односу на захтјев Подносиоца захтјева да се утврди напријед наведена повреда Закона, Конкуренцијски савјет указује на чињеницу да је (..).

Подносилац захтјева и привредни субјект Телеком Србије су, (..).

У складу са напријед наведеним, захтјев који се односи на утврђивање постојања злоупотребе доминантног положаја привредног субјекта Телеком Србије на релевантном тржишту

дистрибуције медијског садржаја РТС канала путем ДТХ, КДС и ИПТВ и платформе у Босни и Херцеговини, из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) Закона, одбија се као неоснован.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

11.3. Дистрибуција медијских садржаја РТС канала путем ОТТ (*Over-The-Top*) платформе

У односу на наводе Подносиоца захтјева да привредни субјекат Телеком Србије чини повреде које се одражавају у чињеници одбијања снабдијевања медијским садржајима РТС канала путем ОТТ платформе, у периоду након 28.05.2020. године, Конкурентијски савјет је утврдио следеће:

Конкурентијски савјет је анализом релевантног тржишта дистрибуције медијских садржаја РТС канала путем ОТТ платформе у Босни и Херцеговини утврдио да (..)

(..).

У поступку је утврђено да је (..).

У односу на захтјев привредног субјекта *Telemach* да се утврди повреда из члана 10. став (2) под а) Закона, на начин да се утврди како привредни субјекат Телеком Србија намеће нелојалне куповне и продајне цијене којима се ограничава конкуренција, (..).

Надаље, у поступку није доказано да се ограничава производња, тржиште или технички развој на штету крајњих потрошача, у смислу члана 10. став (2) под б) Закона, одбијањем да се закључи уговор од стране привредног субјекта Телеком Србија. (..).

У односу на наводе Подносиоца захтјева да се у предметној ствари ради о примјени различитог третмана и услова за ОТТ платформу у односу на дистрибуцију путем осталих технологија што првенствено представља погрешно тумачење одредбе члана 10. став (2) под ц) Закона јер наведена одредба се не односи на примјену различитих услова за производе или услуге, већ за учеснике на тржишту, а с друге стране, у односу на саму врсту услуге на коју указује Подносилац захтјева, у предметном поступку је утврђено да је (..).

У предметном поступку је утврђено да *Arena Cloud* платформа (..).

Конкурентијски савјет напомиње да је, дана 22.12.2020. године под бројем: 01-26-7-16-4/20, донијело Мишљење по захтјеву привредног субјекта Телеком Србије, а у вези са питањем да ли је Телеком Србија у складу са Законом о конкуренцији у обавези да закључи уговор о дистрибуцији РТС канала путем ЕОХ ОТТ платформе на територији Босне и Херцеговине са привредним субјектом Telemach ВН. Анализирајући достављени захтјев и наводе привредног субјекта Телеком Србија, Конкурентијски савјет је напријед наведеним Мишљењем оцијенио да се у конкретном случају ради о преговорима два пословна субјекта, Телекома Србије и Telemacha, у циљу успостављања пословне сарадње у вези дистрибуције РТС канала путем ОТТ платформе на подручју Босне и Херцеговине, као и да Закон о конкуренцији не прописује комерцијалне, техничке нити било какве услове по којима би се закључивали уговори о пословној сарадњи између привредних субјеката, нити на било који начин утиче на ток преговора између пословних партнера у циљу склапања пословних споразума.

С тим у вези, у односу на захтјев да се утврди повреда у смислу члана 10. став (2) под д) Закона, Конкурентијски савјет на основу утврђеног чињеничног стања у поступку није утврдио је дошло до закључења споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговачким обичајима немају везе са предметом таквог споразума, уз напомену да је од стране РАК-а наведено да пружање ОТТ услуга тренутно није регулисано, те да за ову врсту дјелатности није потребна дозвола или сагласност истог, као и да је према РАК

техничка карактеристика ОТТ услуга таква да заобилазе дистрибутивни канал традиционалних оператора. У предметном случају није нити дошло до закључења споразума, имајући у виду неуспјешност преговора између заинтересованих страна.

У складу са напријед наведеним, Захтјев који се односи на повреду Закона из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) се одбија као неоснован.

Конкурентијски савјет констатује да је привредни субјекат Телеком Србије, током вођења овог поступка, (..).

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

11.4. Злоупотреба доминантног положаја – РТС

11.5. Дистрибуција медијских садржаја РТС канала путем ОТТ (*Over-The-Top*) платформе

Конкурентијски савјет је утврдио да РТС није присутан на релевантном тржишту, тј. не учествује на тржишту дистрибуције РТС програма путем ОТТ технологије у Босни и Херцеговини. РТС је активан на тржишту производње и емитовања канала, те је привредном субјекту Телеком Србија као партнеру дистрибутеру, на основу Уговора 4110 од 26.09.2018. године, уступио право на дистрибуцију РТС програма на комерцијалној основи у Републици Србији и иностранству, уз одређену накнаду за кориштење наведеног права.

У односу на наводе Подносиоца захтјева да привредни субјекат Телеком Србије и РТС представљају конкуренте на тржишту дистрибуције РТС канала и њиховог искључивог пласмана у иностранство, с обзиром да је РТС задржао право самосталне дистрибуције наведеног, Конкурентијски савјет је утврдио да је према (..).

У складу са напријед наведеним, Захтјев који се односи на повреду Закона из члана 10. став (2) тач. а), б), ц) и д) се одбија као неоснован.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је одлучило као у тачки 3. диспозитива овог Рјешења.

12. Забрањени споразум

Чланом 4. став (1) Закона о конкуренцији прописано је да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката, који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на:

- а) Директно или индиректно утврђивање куповних и продајних цијена или било којих других трговачких услова;
- б) Ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања;
- ц) Подјелу тржишта или извора снабдијевања;
- д) Примјену различитих услова за идентичне трансакције са другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију;
- е) Закључивање таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези са предметом споразума.

Споразуми забрањени у складу са ставом (1) члана 4. Закона о конкуренцији су ништавни.

Такође, чланом 101. Уговора о функционисању Европске уније, са којим је усклађен члан 4. Закон о конкуренцији, забрањују се заједничка дјеловања предузетника који штете постојећој или потенцијалној тржишној конкуренцији, а у коначници потрошачима.

Забрањеним споразумима се првенствено настоји остале тржишне учеснике/конкуренте искључити с тржишта, како би створили могућност повисивања цијена, те остваривања додатне добити.

Дакле, забрањени су споразуми између предузетника, привредних субјекта који су стварни или потенцијални конкуренти на тржишту, а забраном су обухваћени како хоризонтални, тако и вертикални споразуми.

Напријед наведеним чланом 101. Уговора о функционисању Европске уније се забрањује антиконкурентско понашање које настаје као резултат усклађене воље два или више предузетника, а што је и усаглашено у судској пракси Европске уније, обзиром да је Европски суд у пресуди донесеној у предмету: „*Bayer AG v. Commision of the European Communities*“ од дана 26.10.2000. године, утврдио да је концепт споразума у смислу члана 85. став 1 Уговора о Европској заједници (члан 101. Уговор о функционисању Европске уније), усмјерен на постојање воље између најмање двије стране. Односно, неопходна је усклађена воља привредних субјеката и намјера за штетним поступањем.

12.1. Забрањени споразум између привредних субјеката Телеком Србија и РТС

Привредни субјекат *Telemach* поднесеним Захтјевом надаље сматра да понашање привредног субјекта Телеком Србије и РТС-а може окарактерисати као рестриктиван споразум у зависности од тога да ли је комерцијална понуда која је Подносиоцу захтјева достављена од пословног субјекта Телеком Србија креирана самостално или представља усаглашену комерцијалну одлуку овог пословног субјекта и РТС.

Конкурентијски савјет је у предметном поступку испитивао у оквиру Закона о конкуренцији, а у складу са својим надлежностима прописаним истим законом, да ли је дошло до повреде Закона из члана 4. став (1) под б) и д) Закона о конкуренцији.

У поступку је утврђено да према (..).

У вези формирања саме Понуде (..).

(..).

Такође, утврђено је да (..).

Имајући у виду наведено, (..).

У односу на наводе Подносиоца захтјева (..).

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 4. диспозитива.

13. Трошкови поступка

Чланом 105. став 1. Закона о управном поступку је прописано да у правилу свака странка сноси своје трошкове поступка (који укључују и трошкове за правно заступање), а чланом 105. став 2. истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку. Ако је у таквом

случају која од странака дјелимично успјела са својим захтјевом, она је дужна надокнадити противној странци трошкове сразмјерно дијелу свог захтјева с којим није успјела.

Према одредби члана 105. став (3) Закона о управном поступку трошкови за правно заступање надокнађују се само у случајевима кад је такво заступање било нужно и оправдано.

Чланом 108. став 1) истог Закона је прописано да у рјешењу којим се поступак завршава, орган који доноси рјешење одређује ко сноси трошкове поступка, њихов износ и коме се и у којем року имају исплатити.

КонкурENCIЈСКИ савјет је приликом израчуна укупних трошкова поступка, узео у обзир одредбе Закона о управном поступку, Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине ФБиХ“, бр. 22/04 и 24/04) (у даљем тексту: Тарифа за ФБиХ) и Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник Републике Српске“, број: 68/05) (у даљем тексту: Тарифа за РС).

Пуномоћник Подносиоца захтјева је доставио трошковник поднеском број: УП-02-26-3-037-155/20 од 07.08.2024. године, са укупним износом трошкова од 1.684,80 КМ са ПДВ-ом, и то за поднесак од 03.01.2024. године - 240,00 КМ, заступање на усменој расправи дана 05.03.2024. године - 240,00 КМ, заступање на усменој расправи дана 19.03.2024. године – 240,00 КМ, поднесак од 01.04.2024. године – 240,00 КМ, поднесак од 06.05.2024. године – 240,00 КМ и поднесак од 11.07.2024. године – 240,00 КМ, увећано за износ из трошковника за примљеног поднеском број: УП-02-26-3-037-85/20 од 11.10.2021. године у износу од 5.324 КМ, односно у укупном износу од 7.208,80 КМ.

Пуномоћник привредног субјекта Телеком Србија је доставио трошковник поднеском број: УП-02-26-3-037-161/20 за примљен дана 31.10.2024. године, са назначеним трошковима за приступ усменој расправи дана 05.03.2024. године, у износу од 720,00 КМ, изјашњење достављено након усмене расправе од 24.04.2024. године, у износу од 720,00 КМ, уз трошкове који су раније потраживани у износу од 1440,00 КМ са ПДВ-ом.

РТС није доставио захтјев за накнаду трошкова поступка.

Као што је напријед наведено, чланом 105. став 2. Закона о управном поступку прописано је да када у поступку учествују двије или више странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку, те су привредном субјекту Телеком Србија признати нужни и оправдани трошкови заступања у овом поступку.

С тим у вези, КонкурENCIЈСКИ савјет је пуномоћнику привредног субјекта Телеком Србија признао тражене трошкове заступања који су били нужни и оправдани у овом поступку, приликом чега је Подносилац захтјева у обавези да истом надокнади трошкове у укупном износу од 480,00 КМ. КонкурENCIЈСКИ савјет је признао трошкове који се односе на приступ усменој расправи у износу од 240,00 КМ, те за изјашњење достављено након усмене расправе у износу од 240,00 КМ, приликом чега трошкови који су раније потраживани нису признати привредном субјекту Телеком Србија јер су исти утврђени рјешењем број: УП-02-26-3-86/20 од 11.10.2021. године.

Слиједом наведеног, КонкурENCIЈСКИ савјет је одлучио као у тачки 5. диспозитива.

14. Административна такса

У складу са чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка ф) и г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред КонкурENCIЈСКИМ савјетом

(„Службени гласник БиХ“, бр. 30/06, 18/11 и 75/18) Подносилац захтјева је на ово Рјешење обвезан платити административну таксу у укупном износу од 3.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

Административна такса у износу од 3.000,00 КМ је у овом поступку уплаћена дана 15.10.2021. године на Рјешење КонкурENCIЈског савјета број: УП-02-26-3-037- 86/20 од 11.10.2021. године.

15. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Предсједник

Иво Јеркић

Доставити:

1. Подносилац захтјева, путем пуномоћника
2. Телеком Србија а.д. Београд, путем пуномоћника
3. Јавна медијска установа Радио телевизија Србије, путем пуномоћника за пријем писмена
4. У спис предмета